

Nemndsvedtak i sak 2018/9

Klager: Norges Miljøvernforbund – Møre og Romsdal
v/Trygve W. Moxness
Nylandsvegen 38
6011 Ålesund

Innklaget: Top-Toy AS, BR-Leker og TOYS"R"US

Saken gjelder

Krav om informasjon om innhold av helseskadelige stoffer i, og testing og kontrollrutiner ved salg av barnelekene squishies.

Saksgang og partenes anførsler

Norges Miljøvernforbund - Møre og Romsdal (NMF-MR) sendte den 25.6.2018 felles henvendelse til BR-Leker, TOYS"R"US og Top-Toy med en rekke spørsmål om innhold av helseskadelige giftstoffer i skumleker av typen Squishy, og rutiner for testing av disse lekene før salg på det norske markedet.

Bakgrunn for spørsmålene er oppslag i media og en artikkel på Forbrukerrådets nettsider der det advares mot at skumleketøy av typen Squishy kan inneholde giftige kjemikalier. Klagers datter har fire slike squishies kjøpt hos BR-Leker og TOYS"R"US på AMFI Moa i Ålesund, og klager ba i sin henvendelse om skriftlig tilbakemelding på følgende spørsmål:

1. Det kreves at BR-Leker og ToysRus fremlegger dokumentasjon på at skumlekene av typen Squishy som dere har solgt til min datter er trygge å leke med.
2. Det kreves at BR-Leker og ToysRus oppgir nøyaktig hvilke stoffer og kjemikalier som lekene av typen Squishy som BR-Leker og ToysRus på AMFI Moa har solgt til min datter inneholder?
3. Hvilke typer skader kan lekene som BR-Leker og ToysRus har solgt til min datter tenkes å påføre min datter?
4. For at BR-Leker og ToysRus på AMFI Moa skal kunne utføre nøyaktige analyser av produktene som dere har solgt til min datter, så planlegger jeg å returnere lekene til ledelsen i deres butikk. Om mulig ønsker jeg å levere de giftige produktene til regionsjef Mona Alaraki mens hun er her i Ålesund i morgen 26.06.2018. Vennligst ta kontakt med meg så snart som mulig, slik at vi kan avtale et tidspunkt der min datter og jeg kan komme innom for å returnere produktene til ledelsen hos BR-Leker og ToysRus.
5. Fra artikkel i Dagbladet publisert 20.06.2018 siteres følgende: *«I en e-post til Dagbladet bekrefter nå selskapet Top Toy, som blant annet eier BR leker og ToysRus at de har stanset alt salg av skumleker fra og med 19. juni 2018. De bekrefter også at alle kunder som tidligere har kjøpt disse lekene kan møte opp i butikken for å få pengene tilbakebetalt»* Etter NMF-MR sin oppfatning virker det åpenbart at disse lekene er giftige, og derfor må håndteres som spesialavfall. Spesialavfall skal som kjent leveres til godkjent deponi, ikke kastes i restavfall. NMF-MR krever med dette en skriftlig tilbakemelding fra BR-Leker og ToysRus på hvilke rutiner deres butikker har for viderehåndtering av giftige og helseskadelige leker som kundene leverer i retur til deres butikk? Har BR-Leker og ToysRus opparbeidet rutiner for at

- de giftige lekene skal leveres inn som spesialavfall, eller prioriterer deres butikkjede å spare penger og tid på å bare kaste de giftige lekene i restavfallet?
6. Regionsjef Mona Alaraki opplyste meg i telefonsamtale i dag, 25.06.2018, at BR-Leker og ToysRus vedrørende retur av giftige og helseskadelige produkter forholder seg til retningslinjer tilsendt fra sentralt hold. Vennligst send en digital kopi av retningslinjene som dere har mottatt fra sentralt hold.
 7. Hva er årsaken til BR-Leker og ToysRus selger helseskadelige leker til sine kunder?
 8. Hvilke kontrollrutiner for giftstoffer og helseskadelige stoffer i lekene har BR-Leker og ToysRus før dere tar inn leker for salg til mindreårige barn?
 9. Mener BR-Leker og ToysRus at dere har etterlevd deres egne kontrollrutiner før dere begynte å selge leker av typen Squishy til deres kunder?
 10. Hva er årsaken til at BR-Leker ikke har advart kundene mot at lekene av typen Squishy trolig er helseskadelige?
 11. På nettsidene til BR-Leker står følgende: *«Hver gang et nytt produkt finner vei til butikkhyllene våre, sørger vi for at det har vært gjennom strenge tester, og at bærekraft har blitt innarbeidet i hvert trinn på reisen – fra tegnebordet, gjennom produksjon og transport, til butikkene og inn på rommet til barna.»*. På NMF-MR virker det ikke troverdig at BR-Leker har utført strenge tester. Dersom BR-Leker hadde utført strenge tester så ville disse miljøskadelige giftene ha blitt avdekket. På NMF-MR kan det virke som at BR-Leker har forsøkt å spare penger på å unnlate å utføre grundige tester, alternativt at BR-Leker har forsøkt å profitere på bekostning av helsen til små barn. Det anmodes om at BR-Leker beskriver nøyaktig hvilke strenge tester for bærekraft dere har gjort før dere valgte å ta inn lekene av typen Squishy i deres produktsortiment?
 12. Vennligst gi en beskrivelse av hvilke strenge tester som BR-Leker og ToysRus gjør for å kontrollere lekene som dere tar inn mot helseskadelige giftstoffer.
 13. Vennligst oppgi nøyaktig hvilke laborietester som BR-Leker og ToysRus utførte på barnelekene av skumleken Squishy før dere valgte å ta den inn i sortimentet?
 14. Hva er årsaken til at de såkalt strenge testene til BR-Leker og ToysRus ikke har klart å avdekke at skumleker av typen Squishy trolig er giftige og helseskadelige?
 15. Er de «strenge» testene som BR-Leker og ToysRus utfører, strenge nok med tanke på å avdekke miljøskadelige og helsefarlige stoffer i produktene?
 16. Hva er årsaken til at de «strenge» testene som BR-Leker og ToysRus utfører, ikke var i stand til å avdekke at skumleker av typen Squishy trolig inneholder miljøskadelige, giftige og helsefarlige stoffer som kan irritere slimhinnene, fremkalle kreft, og skade vitale organer som leveren?
 17. Vennligst beskriv hvilke tiltak BR-Leker og ToysRus vil iverksette slik at dere i fremtiden vil være bedre i stand til å avdekke miljøskadelige, giftige og helsefarlige stoffer i barnelekene?
 18. Mener BR-Leker og ToysRus at laborietestene som dere utførte på barnelekene av skumleken Squishy før dere valgte å ta den inn i sortimentet var gode nok?
 19. Hvordan skal kundene kunne stole på at BR-Leker og ToysRus i fremtiden etterlever sine egne lovnader om at dere utfører «strenge tester» av produktene, når dere åpenbart ikke har etterlevd deres egen lovnad for produkter av typen Squishy?
 20. Prioriterer BR-Leker og ToysRus egen profitte fremfor barns helse?
 21. Kan miljøbevisste og helsebevisste kunder stole på at BR-Leker og ToysRus i fremtiden ikke selger giftige og helseskadelige produkter til barn?
 22. NMF-MR har kontrollert disse nettsidene: <https://www.toysrus.no/om-toys-rus/toys-r-us-og-baerekraft>. NMF-MR legger merke til at flere av linkene på nettsiden som vedrører miljø ikke fungerer. Det at linkene som omhandler miljø ikke fungerer, kan indikere at ToysRus ikke har så stort fokus på miljø som dere forsøker å gi inntrykk av. Dersom ToysRus hadde hatt stort fokus på miljø, så ville dere vel hatt fungerende linker. Hva er årsaken til at dere har latt nettsidene som vedrører miljø forfalle så mye at linkene ikke fungerer?

NMF-MR (klager) sendte den 30.8.2018 klage til Klagenemnda for miljøinformasjon. Virksomhetene Top-Toy, BR-Leker og TOYS"R"US klages inn for brudd på miljøinformasjonsloven §§ 1, 2, 9, 12 jf. § 17 og 16. I klagen vises det til at ingen av de innklagede har besvart kravet om miljøinformasjon innen svarfristene i miljøinformasjonsloven. I klagen vises også til at virksomhetene etter produktkontrollloven plikter å ha oversikt over innholdstoffene i lekene som selges på det norske markedet. Etter klagers oppfatning er det helt uakseptabelt at virksomhetene selger leketøy som kan skade barn, og det er bransjens ansvar at produktene de selger er uten skadelige stoffer. Klager anmoder nemnda om å pålegge virksomhetene å utlevere etterspurt miljøinformasjon.

Etter innsendt klage mottok NMF den 31.8.2018 svar fra Top-Toy AS, som driver BR-Leker og TOYS"R"US i Norge og som derfor svarer på vegne av begge butikkjeder. I svaret vises til at Top-Toy tar barns sikkerhet meget alvorlig og kun fører leketøy testet etter harmoniserte standarder for leketøys sikkerhet (EN71). Alle squishies som er solgt er testet og overholdt derfor produktkontrollloven § 3. Den danske Miljøstyrelse har i ettertid reist tvil om produktenes sikkerhet basert på en testmetode de selv har utviklet. Produktene ble fjernet fra butikkene så snart Top-Toy ble kjent med disse undersøkelsene. Det er i ettertid reist innvendinger mot metodikken i Miljøstyrelsens test, slik at det gjenstår en faglig diskusjon. Hvis resultatet av dette blir at det er behov for ytterligere testing vil dette naturligvis implementeres i sikkerhetskrav. Inntil videre selges ikke flere squishies før sikkerheten er dokumentert, og alle kunder kan bytte squishies som er kjøpt i Top-Toy sine butikker. Den danske miljøstyrelsen analyserte også totalinnholdet av farlige stoffer i squishies og mengdene var relativt lave, slik at squishies skal ikke behandles som spesialavfall. Myndighetene i både Danmark og Sverige har uttalt at squishies skal behandles som husholdningsavfall. Top-Toy beklager hvis det er feil på hjemmesiden og viser til at dette ikke skyldes manglende vilje men at det jobbes med en ny nettside som skal introduseres i løpet av kort tid. Top-Toy viser til at produktene ikke har noen vesentlig innvirkning på det ytre miljø, og mener henvendelsen ikke omfattes av miljøinformasjonsloven.

Klagen er oversendt Top-Toy, BR-Leker og TOYS"R"US med tilsvarsfrist 12.10.2018. Top-Toy har i e-post 25.9.2018 inngitt merknader til klagen. Det vises innledningsvis til at hovedparten av spørsmålene er formulert som journalistiske spørsmål og ikke forespørsler om informasjon, og at Top-Toy derfor ikke svarer på de enkelte spørsmål, men viderebringer de opplysninger de mener klager har krav på etter produktkontrollloven § 10. I tillegg til opplysningene gitt direkte til klager i svar av 31.8.2018 vises til at Miljøstyrelsens bekymring går på flyktige stoffer kort tid etter utpakking, og at det derfor ikke gir noen mening å teste på produkter som har vært utpakket i lengre tid.

Uttalelsen fra Top-Toy er oversendt klager. NMF-MR står fast på at virksomhetene skal bevare de oversendte spørsmålene og mener virksomhetene fremdeles ikke har utlevert den etterspurte miljøinformasjon.

Nemndas vurdering

Klagers henvendelse ble sendt virksomhetene BR-Leker, TOYS"R"US og Top-Toy 25.6.2018. Ut over et automatisk svar fra Kundeservice i TOYS"R"US var henvendelsen ikke besvart da klage ble sendt Miljøklagenemnda 30.8.2018. Nemnda legger til grunn at det ikke var gitt svar innen to måneder etter at kravet om informasjon ble mottatt, jf. miljøinformasjonsloven § 19 andre ledd tredje punktum og at klagen er fremmet innen klagefristen i § 19. Top-Toy besvarte klagers henvendelse den 31.8.2018, men klager mener spørsmålene som er stilt i henvendelsen ikke er besvart og står fast på klagen.

Lovgrunnlag for krav om miljøinformasjon

Klager har innklaget virksomheten for brudd på miljøinformasjonsloven for manglende svar på spørsmål om innhold i og kontrollrutiner av produkter som selges på det norske markedet. Nemnda må ta stilling til om begjæringen om informasjon skal behandles etter produktkontrollovens eller miljøinformasjonslovens regler.

Miljøinformasjonsloven er den generelle loven og bestemmelsene gjelder i utgangspunktet alle produkter, inklusive produkter som faller inn under produktkontrollovens virkeområde. I NOU 2001:2 Retten til miljøopplysninger vises det til at informasjon om det enkelte produkts mulige påvirkning på helse og miljø i bruksfasen vil være i kjerneområdet for begrepet miljøopplysninger. Eksempler er informasjon om innhold av helsefarlige kjemikalier som kan påvirke brukeren av produktet, om miljøfarlige stoffer som slippes ut til miljøet under bruk, eller om produktets energibruk.

I Ot.prp.nr.116 (2001-2002) uttales det om grensedragningen mellom miljøinformasjonsloven og produktkontrolloven (s. 92-93) at miljøvirkninger fra bruk og eventuelt produksjon av produkter inngår i det man skal ha kunnskap om etter miljøinformasjonsloven § 9, som er grunnlaget for retten til miljøinformasjon fra virksomhet i miljøinformasjonsloven § 16. Produktkontrolloven § 10 gir rett til informasjon om komponenter eller egenskaper ved det enkelte produkt, såkalt produktspesifikk informasjon.

Det avgjørende for om krav om informasjon skal behandles etter miljøinformasjonsloven eller produktkontrolloven er hvilken miljøinformasjon som etterspørres. Spørsmålene i henvendelsen gjelder både opplysninger om hvilke stoffer og kjemikalier lekene av typen Squishy inneholder og generelt om kontrollrutiner for giftstoffer og helseskadelige stoffer i leker som selges hos BR-Leker og TOYS"R"US. Kravene om opplysning knyttet til innholdet i de aktuelle squishiene behandles etter produktkontrolloven, mens mer generelle spørsmål om kontrollrutiner og testing av produktene behandles etter miljøinformasjonsloven. Dette vurderes konkret for de enkelte spørsmålene klager har stilt.

Foreligger det informasjonsplikt?

Retten til miljøinformasjon gjelder virksomhetens miljøpåvirkning, inkludert miljøpåvirkning fra dens produkter. Retten til miljøinformasjon er knyttet opp mot virksomhetens plikt til å ha kunnskap om miljøforhold i egen virksomhet, jf. miljøinformasjonsloven § 9. En importør vil ha plikt til å ha kunnskap om de miljø- og helsefarlige egenskapene til et produkt i bruk og som avfall.

Nemnda må ta stilling til om informasjonen som etterspørres gjelder forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet, jf. miljøinformasjonsloven § 16.

Etter miljøinformasjonsloven § 2 (1) omfatter miljøinformasjon innhold i produkter som kan påvirke miljøet (b), og opplysninger og vurderinger om menneskers helse i den grad de påvirkes eller kan bli påvirket av produkters egenskaper eller innhold (c).

Formålet med produktkontrolloven er å forebygge at produkter og forbrukertjenester medfører helseskade og miljøforstyrrelse, jf. lovens § 1. Etter produktkontrolloven § 10 første ledd har enhver rett til informasjon om produktet inneholder komponenter eller har egenskaper som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, hvilke komponenter eller egenskaper dette er og hvordan produktet må håndteres for å unngå slike virkninger.

Spørsmål om innholdet av stoffer og kjemikalier i squishies og dokumentasjon på at lekene er trygge å leke med (spørsmål 1 – 3)

Klager etterspør dokumentasjon på at skumlekene av typen Squishy er trygge å leke med, og krever oppgitt hvilke stoffer og kjemikalier som lekene inneholder. I tillegg bes om opplysning om hvilke typer skader de aktuelle lekene kan tenkes å påføre klagers datter.

Nemnda må vurdere om spørsmål om informasjon om innhold av stoffer og kjemikalier i lekene er miljøinformasjon som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, jf. produktkontrollloven § 10 første ledd.

Produktkontrollloven § 10 gir enhver rett til å få informasjon om a) produktet inneholder komponenter eller egenskaper som kan medføre virkning som nevnt i § 1 (bla. helseskade) og hvilke komponenter eller egenskaper dette er. Alle som omsetter produkter har en aktsomhetsplikt etter produktkontrollloven § 3 om miljøfarlige stoffer i produkter de omsetter på markedet. Nemnda har tidligere, i sak 2005/17 behandlet spørsmålet om informasjonsplikten i § 10 første ledd også omfatter tilfeller der et produkt inneholder komponenter [...] som kan medføre virkning som nevnt i § 1 selv om ikke produktet i seg selv kan ha slik virkning.

Nemnda mener at spørsmål om et produkt inneholder giftige stoffer mv., og hvilke stoffer det er snakk om, er informasjon om produkt kan medføre helse- eller miljøskade, og som derfor som utgangspunkt omfattes av informasjonsplikten i produktkontrollloven § 10. De aktuelle lekene er trukket fra markedet på grunn av undersøkelser fra den danske Miljøstyrelse som har reist tvil om produktenes sikkerhet. For produkter som er ment for bruk av barn, og som barn lett kan få i munnen, skal det ikke mye til før vilkåret om at produktet kan medføre helseskade er oppfylt, jf. også vurderingen i sak 2005/17. Top-Toy har i sitt svar til klager vist til tester foretatt av den danske Miljøstyrelsen, men har ikke gitt informasjon om hvilke stoffer som er funnet i squishiene. Nemnda legger til grunn at virksomhetene plikter å opplyse om hvilke stoffer som finnes i squishiene (spørsmål 2). Informasjonsplikten etter § 10 henger sammen med kunnskapsplikten virksomheten har etter § 3 tredje ledd. Den som produserer eller innfører produkt plikter å skaffe seg slik kunnskap som er nødvendig for å kunne vurdere faren for helseskade, jf. produktkontrollloven § 3 tredje ledd, og plikter å gi bruker av forbrukerprodukt tilstrekkelig og relevant informasjon slik at disse settes i stand til å vurdere sikkerheten ved produktene. Informasjonen skal være tydelig, lett tilgjengelig og tilpasset brukerens og mottakerens behov.

Top-Toy har opplyst om at produktene er trukket fra markedet etter at tester har reist tvil om produktenes sikkerhet, og nemnda mener derfor at klagers krav om dokumentasjon for at lekene er trygge å leke med ikke er aktuelt å besvare (spørsmål 1). Nemnda mener kunnskapsplikten om faren for helseskade som følge av produktene både omfatter hvilke stoffer lekene inneholder (spørsmål 2) og også hvilke helseskader disse stoffene kan medføre (spørsmål 3). Nemnda mener derfor at virksomhetene har plikt til å informere om hvilke stoffer som finnes i skumlekene, og også å gi informasjon til klager om hvilke helseskader disse stoffene kan medføre for barn.

Spørsmål om retur av produkter og håndtering av avfall (spørsmål 4 – 6)

Klager ønsker å returnere squishiene til ledelsen i butikkene de er kjøpt. Praktiske avklaringer omkring dette kan ikke anses å være miljøinformasjon (spørsmål 4). Klager stiller videre spørsmål ved håndtering av de aktuelle lekene som spesialavfall, og hvilke rutiner butikkene har for dette. Klager ønsker i tillegg oversendt kopi av retningslinjer for retur av giftige og helseskadelige produkter.

Aktsomhetsplikten i produktkontrollloven § 3 innebærer at innfører og omsetter av produkter som kan medføre helseskade skal treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik virkning. Dette kan for eksempel omfatte rutiner for håndtering av avfall. Top-Toy viser til at myndighetene i Danmark og

Sverige har uttalt at squishies skal behandles som husholdningsavfall, da testene viste at totalinnholdet av farlige stoffer i squishies og mengdene var relativt lave. Nemnda mener Top-Toy har besvart klagers spørsmål om håndtering av squishies som leveres i retur, men ikke om og eventuelt hvilke rutiner som finnes for håndtering av giftige og helseskadelige leker som kundene leverer i retur (spørsmål 5 og 6).

Spørsmål om hvilke rutiner som finnes for håndtering av giftige og helseskadelige leker må behandles etter miljøinformasjonsloven. Det følger av miljøinformasjonsloven § 16 at enhver har rett til miljøinformasjon om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

Med "miljøinformasjon" menes ifølge miljøinformasjonsloven § 2 blant annet faktiske opplysninger og vurderinger om faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, samt disse faktorerers påvirkning på menneskers helse, sikkerhet og levevilkår. Det er ikke bare informasjon om faktorer som faktisk påvirker helse, miljø og sikkerhet som kan kreves utlevert, men også informasjon om forhold som innebærer en risiko for påvirkning.

Det er videre et krav om at miljøinformasjonen må gjelde forhold som kan medføre en "ikke ubetydelig påvirkning". I forarbeidene til miljøinformasjonsloven Ot. prp. nr. 116 (2000 – 2001) er det uttalt følgende: *I Ot.prp.nr.116 (2001-2002) uttales det (s. 155): "Slik loven er formulert, er det virkningen på miljøet som er avgjørende. "Ikke ubetydelig" er noe mer enn ubetydelig skade, men mindre enn "vesentlig" miljøpåvirkning. Hvor den eksakte grensen går i hvert enkelt tilfelle kan ikke uttømmende angis på forhånd. Mange av de miljøforhold som har mer enn ubetydelig påvirkning på miljøet, kan være gjenstand for regulering fra miljøvernmyndigheter eller andre myndigheters side, for eksempel gjennom konsesjon eller generelle regler i lov eller forskrift. Generelt kan man derfor si at de forhold som myndighetene har regulert av hensyn til miljøet eller utnyttelsen av naturressurser, normalt vil være forhold som er over grensen for det ubetydelige.*

Blant forhold som generelt er relevante å vurdere, kan nevnes forurensning, herunder støy, produkter som brukes eller produseres i virksomheten, avfall, energiforbruk, arealbruk, transport, påvirkning på det biologiske mangfold og forbruk av eller utnyttelse av naturressurser, både biologiske ressurser og andre naturressurser."

Farlig avfall er avfall som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer. Avfallet klassifiseres basert på innhold av farlige stoffer, jf. avfallsforskriften § 11-2. Farlig avfall må håndteres riktig slik at ikke miljøgifter spres og hopes opp i naturen. Virksomheter skal deklare og levere farlig avfall til godkjente mottak.

Nemnda mener generelle regler om hvordan helse- og miljøfarlig avfall skal håndteres er miljøinformasjon om forhold som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet, og som virksomheten plikter å informere om. Virksomhetene må svare på hvilke rutiner de har for å håndtere slikt avfall, og oversende skriftlige avklaringer om håndtering av de aktuelle skumlekene som måtte være mottatt internt i konsernet eller fra myndighetene.

Spørsmål om kontrollrutiner ved salg av leker (spørsmål 7 – 22)

Klager stiller spørsmål om årsaken til at butikkene selger helseskadelige leker til sine kunder, og ønsker opplyst hvilke kontrollrutiner BR-Leker og TOYS"R"US har før det tas inn leker for salg i butikkene. Det stilles spørsmål ved om kontrollrutinene etterleves, og om testene som beskrives er strenge nok for å avdekke miljøskadelige og helsefarlige stoffer i produktene. Videre stilles spørsmål ved hvilke tiltak som vil iverksettes i fremtiden for bedre å være i stand til å avdekke slike stoffer, og om hvorfor flere av linkene som omhandler miljø på TOYS"R"US sine nettsider ikke fungerer.

Miljøinformasjonsloven er den generelle loven og bestemmelsene gjelder i utgangspunktet også for produkter, inklusive produkter som faller inn under produktkontrollovens virkeområde. Klagers spørsmål om kontrollrutiner, hvilke tester som er gjennomføres og vurdering av disse testene, gjelder ikke de bare de aktuelle squishiene, men er generelle spørsmål omkring virksomhetenes rutiner og vurderinger om testene som gjennomføres er strenge nok. Nemnda legger til grunn at informasjonskravet skal behandles etter miljøinformasjonsloven.

Nemnda legger til grunn at spørsmål 7 er bevart av Top-Toy. I sitt svar til klager viser Top-Toy til at squishiene er trukket fra markedet etter at nye tester viste innhold av giftige stoffer i lekene.

Mange av klagers spørsmål omkring kontrollrutiner og tester (spørsmål 8 – 18) omhandler det samme, og nemnda vurderer derfor spørsmålene samlet. Top-Toy viser til undersøkelser foretatt av den danske Miljøstyrelsen som fulgte til at produktene ble trukket fra markedet, men svarer ikke på klagers spørsmål omkring egne kontrollrutiner eller om virksomheten selv har undersøkt egenskaper ved produktene før de ble tatt inn i butikkene for salg.

Nemnda må ta stilling til om spørsmål omkring kontrollrutiner før det tas inn leker for salg i butikkene er miljøinformasjon. I NOU 2001:2 Retten til miljøopplysninger vises det til at informasjon om produkters mulige påvirkning på helse og miljø i bruksfasen vil være i kjerneområdet for begrepet miljøopplysninger. Eksempler på dette er blant annet informasjon om innhold av helsefarlige kjemikalier som kan påvirke brukeren av produktet.

Top-Toy opplyser at alle leketøy testet etter harmoniserte standarder for leketøys sikkerhet (EN71). Nemnda finner det klart at informasjon om kontrollrutiner og hvordan virksomhetene tester ulike produkter for å avdekke miljøskadelige og helsefarlige stoffer i produktene, er miljøinformasjon slik dette er definert i miljøinformasjonsloven § 2. Det fremgår av § 2 bokstav b) andre strekpunkt at begrepet miljøinformasjon også omfatter faktiske opplysninger og vurderinger om produkters egenskaper eller innhold.

Nemnda må ta stilling til om informasjonen gjelder forhold ved virksomheten som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

Det er strenge krav til innhold av helseskadelige kjemikalier i leketøy og andre produkter til små barn, og mange kjemiske stoffer er forbudt i leker og småbarnsprodukter. Bakgrunnen for den strenge reguleringen av leker er at barn er mer sårbare for påvirkning av farlige kjemikalier enn voksne, siden barnas kropp er ikke er ferdig utviklet, og at barnekroppen vokser og forandrer seg fort. I tillegg vil barn kunne få i seg kjemikalier på andre måter enn voksne, for eksempel ved at de ofte putter ting i munnen. Forbud mot kjemiske stoffer gjelder for eksempel kreftfremkallende stoffer, stoffer som kan skade arvestoffet og stoffer som kan skade evnen til å få barn. Mange tungmetaller er forbudt i leker og småbarnsprodukter, og det er også forbud mot mange parfymestoffer og konserveringsmidler som kan være allergifremkallende. Det er de samme strenge reglene som gjelder i hele EØS-området. Innhold og utlekking av kjemiske stoffer fra leketøy er strengt regulert. Kjemikalier i leketøy er først og fremst regulert gjennom leketøvforskriften, men det finnes bestemmelser som gjelder kjemiske stoffer i leketøy også i annet regelverk, for eksempel kjemikaliereregulverket REACH. (Kilde: miljodirektoratet.no).

Leketøvsforskriften oppstiller en plikt for importør til bare å bringe i omsetning leketøy som er i samsvar med grunnleggende sikkerhetskrav i forskriften, jf. forskriftens § 6. Distributør skal utvise behørig aktsomhet med hensyn til gjeldende krav, jf. forskriften § 7, og skal foreta kontroll av blant annet merking av leketøy, før det gjøres tilgjengelig på markedet.

Formålet med miljøinformasjonsloven er blant annet å sikre allmennheten tilgang til miljøinformasjon og derved gjøre det lettere for den enkelte å verne seg selv mot helse- og miljøskade, jf. miljøinformasjonsloven § 1. Nemnda mener at informasjon om kontroll av miljø- og helsefarlige stoffer i leker, er viktig for at den enkelte skal kunne ta valg ut fra nevnte hensyn. Nemnda legger til grunn at spørsmål om hvilke kontrollrutiner virksomhetene selv har, og om lekene som selges i butikkene er kontrollert eller testet etter disse rutinene anses som miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven. Nemnda legger til grunn at også virksomhetens egne vurderinger av om testene er gode nok for å eventuelt avdekke helseskadelige stoffer er miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven § 2.

Nemnda legger også til grunn at informasjonskravet gjelder forhold som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet, og at informasjon om kontrollrutiner derfor er informasjon virksomheten plikter å utgi.

Ut fra ovennevnte, legger nemnda til grunn at opplysninger om det finnes kontrollrutiner er miljøinformasjon virksomhetene plikter å utgi. Informasjonsplikten omfatter etter nemndas vurdering om virksomhetene har egne kontrollrutiner for å avdekke miljø- og helsefarlige stoffer i produktene som selges (spørsmål 8), og om virksomheten selv har kontrollert squishiene før de er tatt inn for salg (spørsmål 9). Dersom virksomhetene selv har kontrollert de aktuelle lekene, legger nemnda til grunn at informasjonsplikten også omfatter vurdering av om testene er strenge nok for å oppdage slike stoffer (spørsmål 10 – 16), og hvilke tiltak de eventuelt vil iverksette dersom testene vurderes å ikke være strenge nok (spørsmål 17 – 18).

Klagers spørsmål om virksomhetene prioriterer egen profitt fremfor barnas helse, og om kundene kan stole på at det for fremtiden ikke selges giftige og helseskadelige produkter til barn er generelle spørsmål og nemnda legger til grunn at disse spørsmålene i seg selv ikke er miljøinformasjon om virksomheten (spørsmål 19 – 21). Klager viser også til lenker på nettsidene som ikke virker. Nemnda mener dette heller ikke er miljøinformasjon etter miljøinformasjonsloven (spørsmål 22).

Vedtak

Med hjemmel i lov om produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 10 sjette ledd jf. lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Klagen tas delvis til følge. BR-Leker, TOYS"R"US og Top-Toy pålegges innen 30 dager etter mottakelsen av vedtaket å gi klager informasjon om:

- **Hvilke stoffer med innhold som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse skumlekene av merke Squishy inneholder, og om mulige helseskader som følge av de aktuelle stoffene.**
- **Virksomhetenes retningslinjer for håndtering av helse- og miljøfarlig avfall, og eventuelle skriftlige retningslinjer fra konsernet eller myndighetene om håndtering av skumlekene av merke Squishy.**
- **Hvilke kontrollrutiner som finnes før leker tas inn for salg i virksomhetene og om skumlekene av merke Squishy er testet av virksomhetene selv før salg på det norske markedet. Dersom skumlekene er testet av virksomhetene selv, pålegges virksomhetene også gi klager informasjon om testene vurderes å være tilstrekkelig for å oppdage eventuelle helse- og miljøfarlige stoffer i lekene.**

Vedtaket er avsagt etter møte i Klagenemnda 3. desember 2018 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Tvist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål.

Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 5. desember 2018

Hans Petter Graver
Sigrid Andersen Cabot
Ina Lindahl Nyrud
Elin Vestrum
Andreas Pihlstrøm
Trude H. Nordli